

*BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KANTON SREDIŠNJA BOSNA
URED ZA EUROPSKE INTEGRACIJE, FONDOVE,
ODNOSE S JAVNOŠĆU I KVALITETU PREMA
MEĐUNARODNOM STANDARDU*

*БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ФЕДЕРАЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
СРЕДЊОБОСАНСКИ КАНТОН
УРЕД ЗА ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ, ФОНДОВЕ
ОДНОСЕ СА ЈАВНОШЋУ И КВАЛИТЕТ ПРЕМА
МЕЂУНАРОДНОМ СТАНДАРДУ*

*BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
SREDNJOBOSANSKI KANTON
URED ZA EVROPSKE INTEGRACIJE, FONDOVE,
ODNOSE S JAVNOŠĆU I KVALITET PREMA
MEĐUNARODNOM STANDARDU*

Godišnje izvještaj o razvoju sa pregledom provedbe Strategije razvoja Srednjobosanskog kantona

Izvještaj za 2023. godinu

Novembar 2024. godini

Sadržaj	
UVOD	2
Izvršni sadržaj	3
Ciljevi održivog razvoja	5
STANJE I KRETANJE RAZVOJA U SSREDNJOBOSANSKOM KANTONU	6
1.1. Stanje i kretanje u oblasti ekonomskog razvoja Srednjobosanskog kantona u 2023. godini	7
1.2. Stanje i kretanje u oblasti društvenog razvoja Srednjobosanskog kantona u 2023. godini	8
1.3. Stanje i kretanje u oblasti stanja okoliša i javne infrastrukture Srednjobosanskog kantona u 2023. godini	10
IZVJEŠTAJ O IMPLEMENTACIJI STRATEGIJE RAZVOJA	11
2.1. Stepen implementacije strategije	11
2.2. Institucionalni kapaciteti za razvoj	17
2.3. Izazovi u upravljanju razvojem	18
2.4. Kratki sadržaj Akcionog plana 2022.-2025. godina	18
2.5. Izvještaj o provedbi integrirane strategije razvoja	20
2.6. Izazovi u provedbi strategije i preporuke	21

Lista tabela:

Tabela 1- Poveznica razvojnih pravaca sa strateškim ciljevima	6
Tabela 2- Pokazatelji utjecaja za prvi strateški cilj SBK	8
Tabela 3- Pokazatelji utjecaja za drugi strateški cilj SBK	9
Tabela 4- Pokazatelji utjecaja za treći strateški cilj SBK	10
Tabela 5- Prioriteti za strateški cilj 1 sa pripadajućim pokazateljima krajnjeg rezultata	13
Tabela 6- Prioriteti za strateški cilj 2 sa pripadajućim pokazateljima krajnjeg rezultata	15
Tabela 7- Prioriteti za strateški cilj 3 sa pripadajućim pokazateljima krajnjeg rezultata	17
Tabela 8- Vrijednost finansijskih sredstava za realizaciju projekata i aktivnosti	19
Tabela 9- Izvori finansiranja	21

Lista slika:

Slika 1- Prosječan broj zaposlenih po općinama u SBK (Izvor: FZS)	3
--	----------

Slika 2- Prosječna neto plaća u 2023. godini (Izvor: FZS).....	4
Slika 3- Strateški ciljevi za razdoblje 2021.-2027. godina.....	7
Slika 4- Prioriteti po strateškim ciljevima za razdoblje 2021.-2027. godina.....	12

UVOD

Strategija razvoja Srednjobosanskog kantona za razdoblje 2021. –2027. godine ključni je strateško-planski dokument Srednjobosanskog kantona (SBK), koji treba poticati i usmjeravati budući rast i razvoj kantona, te predstavlja osnovu za izradu detaljnih planova i programa u pojedinim sektorima, kreira osnovu za praćenje napretka, te potiče na saradnju i dogovor u planiranju različitih nivoa vlasti i društveno-ekonomskih partnera. Ostvareni rezultati razvoja koji proizlaze iz implementacije Strategije razvoja, mogu biti vidljivi i mjerljivi jedino ukoliko se sistemski provodi praćenje i vrednovanje realizacije strategije. Rezultati prikazani u izvještaju o razvoju imaju osnovni cilj da prikažu trenutno stanje, stanje napretka i razvoja SBK, a isti bi trebali poslužiti kao buduća vodilja Vladi SBK ka daljem razvojnom planiranju i aktivnostima. Da bi se postigao gore navedeni cilj, te postiglo povezivanje razvojnih politika i politika Vlade SBK sa provedbom mjera Strategije, Ured za evropske integracije, fondove, odnose s javnošću i kvalitet prema međunarodnom standardu SBK (Ured), vrši pripremu izvještaja o razvoju i pregleda provedbe Strategije razvoja SBK.

Tri su osnovna cilja izvještavanja o razvoju:

Prvi cilj je praćenje stepena razvoja kantona u određenom periodu kroz izvještavanje o kretanju razvojnih pokazatelja.

Drugi cilj je praćenje implementacije mjera definiranih u strategiji razvoja, te njihov doprinos razvojnim pokazateljima.

Treći cilj je pratiti dinamiku, aktualnost i relevantnost projekata, mjera i prioriteta definiranih u strategiji razvoja.

Izvještaj o razvoju sa pregledom provedbe Strategije razvoja SBK 2021.-2027. godina za 2023. godinu pripremljeno je prema Programu rada Ureda za 2023. godinu, a u skladu sa Zakonom o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u FBiH (“Službene novine Federacije BiH”, broj: 32/17). Izvještaj se sastoji od dva dijela koja zajednički čine jednu cjelinu i omogućuju praćenje razvojnih trendova i stepen provedbe strategije:

I dio prati kretanje ključnih razvojnih pokazatelja;

II dio predstavlja stupanj implementacije provedbe strateških ciljeva, prioriteta i definiranih mjera, odnosno projekata i aktivnosti iz Strategije razvoja, sa naglaskom na prioritetne i strateške ciljeve.

Prilikom izrade izvještaja proveden je niz aktivnosti prikupljanja podataka, koji se prvenstveno zasniva na relevantnim statističkim podacima objavljenim od strane Federalnog

zavoda za statistiku, Federalnog zavoda za programiranje razvoja, te izvještajima o radu ministarstava SBK.

Struktura i sadržaj Izvještaja o razvoju kantona su usklađeni sa sadržajem Zakona o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji Bosni i Hercegovini („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 32/17) i Uredbe o trogodišnjem i godišnjem planiranju rada, monitoringu i izvještavanju u Federaciji Bosni i Hercegovini („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj: 74/19 i 2/21).

Izvršni sadržaj

Strategijom Srednjobosanskog kantona definirani su sljedeći strateški ciljevi:

1. Poticati održiv ekonomski razvoj
2. Unaprijediti kvalitet življenja i održivog društvenog okruženja za sve građane
3. Poboljšati stanje okoliša i javnu infrastrukturu

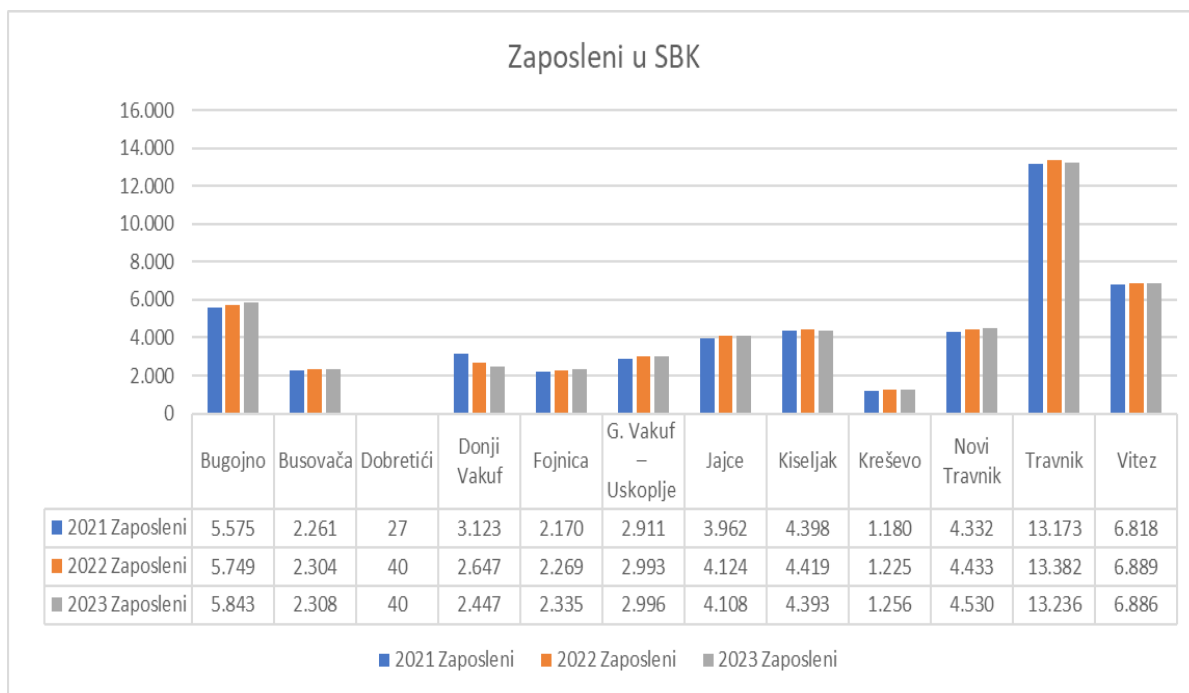
S ciljem realizacije zacrtanih strateških ciljeva, za svaki od njih definisan je set prioriteta i mjera. Mjerenje njihove realizacije se prati kroz promjene nekoliko ključnih pokazatelja koji su definisani zajedno s početnim i ciljanim vrijednostima.

Prema Indexu razvijenosti za 2023. godinu, objavljenom u izvještaju Socioekonomski pokazatelji po općinama Federalnog zavoda za programiranje razvoja, SBK se nalazi na 7 mjestu po rang razvijenosti 0,65 i isti je kao prošle godine.

Broj stanovnika u SBK, prema procjenama Federalnog zavoda za statistiku, sredinom 2024. godine, iznosio je 244.547, što čini 11,37% ukupnog broja stanovnika u Federaciji Bosne i Hercegovine. Prosječan broj zaposlenih u SBK bilježi blago smanjenje i iznosi 50.378 zaposlenih, dok je broj nezaposlenih nastavio opadati i iznosi 30.097 nezaposlenih. Stopa registrirane zaposlenosti je nastavila rast i za 2023. godinu iznosi 29,2%.¹

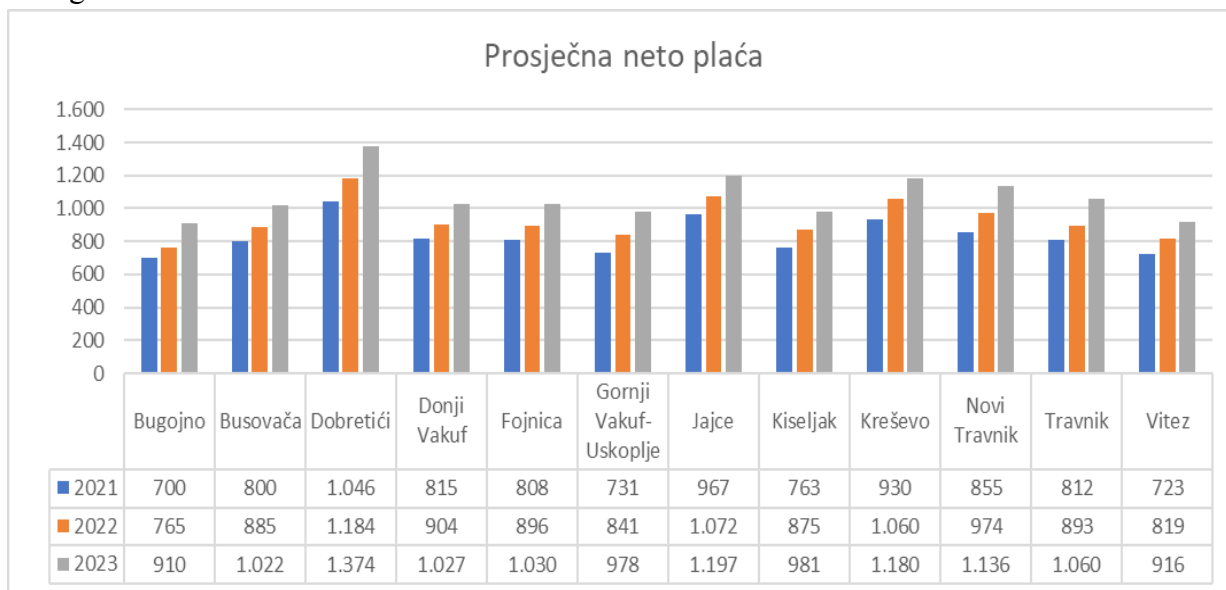
---

¹ Federalni zavod za programiranje razvoja- Makroekonomski pokazatelji po kantonima

Slika 1- Prosječan broj zaposlenih po općinama u SBK (Izvor: FZS)

Zabilježen je i značajan skok prosječne plate koja je prvi put premašila iznos od 1.000 KM i dostigla iznos od 1.030 KM

Slika 2- Prosječna neto plaća u 2023. godini (Izvor: FZS)

U 2023. godini u SBK ostvaren je izvoz u ukupnom iznosu od 917 mil. KM ili 8,2% ukupnog izvoza FBiH. Uvoz ostvaren u izvještajnoj godini je za 2,2% manji u odnosu na 2022. godinu. S druge strane ukupan uvoz iznosi 1.271 mil. KM ili 6,4% ukupnog uvoza u FBiH. Uvoz u odnosu na prethodnu godinu je manji za 2,9%.²

Kada su u pitanju penzioneri SBK bilježi rast za 604 umirovljenika ili 1,5% u odnosu na prethodnu godinu. Ukupna broj penzionera u 2023. godinu iznosio je 40.277 penzionera.

² Federalni zavod za programiranje razvoja- Makroekonomski pokazatelji po kantonima

Kada je riječ o penzijama u 2023. godini prosječna isplaćena penzija iznosila je 591 KM te je viša za 20,9% u odnosu na prethodnu godinu.

Prema podacima Federalnog zavoda za programiranje razvoja u SBK ima ukupno 114.984 poljoprivrednih površina, od toga je obradivo 91.737, dok 23.247 su pašnjaci. Što se tiče šumskog zemljišta SBK ima 182.567 ha. Broj zaposlenih u poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu prema Federalno zavodu za statistiku u 2023. godini je 1.845 osoba dok je prosječna plaća iznosila 1.083 KM.

Broj poslovnih subjekata koji posluju u FBiH prema područjima klasifikacije djelatnosti iznosio je 11.597 (pravne i fizičke osobe) ili 9,3% ukupnog broja poslovnih subjekata u FBiH i veći je za 218 ili 3,2% u odnosu na 2022. godinu.³ Broj pravnih osoba u SBK u 2023. godini iznosio je 5.702 i u odnosu na prethodnu godinu veći je za 133 ili 2,4%. Ako promatramo pravna lica po djelatnostima najviše je bilo registriranih u trgovini na veliko i malo 1.081, u ostalim uslužnim djelatnostima 1.347 i u prerađivačkoj industriji 868, a najmanje u finansijskim djelatnostima svega 0,1%.

Broj ležaja u hotelijerstvu i ugostiteljstvu tokom 2023. godine je dostigao 2.180 ležaja, dok je zabilježen broj od 64.530 dolazaka turista. Ako promatramo prethodnu godinu broj dolazaka i noćenja turista su u povećanju.

Što se tiče osnovnih i srednjih škola u 2023. godini broj upisanih učenika je u padu u odnosu na prethodnu godinu i to za 669 u osnovnim školama te u srednjim školama za 118 učenika. U oblasti unapređenja usluga u zdravstvu i na polju socijalne zaštite je bilo 1.408 bolničkih kreveta.

Broj krivičnih djela u 2023. godini iznosi 1097, što je za 1 djelo ili 0,1% više u odnosu na prethodnu godinu, kada je evidentirano 1096 krivičnih djela.

Postotak ukupne rasvijetljenosti krivičnih djela, uključujući i djela iz prethodnog razdoblja, u odnosu na 2022. godinu povećan je za 1% i iznosi 89%.

Indikativni finansijski izvještaj ukazuje daje najveći izvor sredstava iz vlastitih izvora (oko 17 miliona KM), a zatim oko 10 miliona KM dolazi iz drugih budžetskih izvora. Iz EU i drugih fondova za realizaciju projekata je evidentiran iznos od 1,5 miliona KM. Ukupno utrošena i ugovorena sredstva za implementaciju projekata su u iznosu od oko 19 miliona KM.

Stepen djelotvornosti realizacije Strategije razvoja u 2023. godini iznosi 84% strateških projekata se kontinuirano implementira, 2,7 % odgođeno, 13% projekata završeno.

Ciljevi održivog razvoja

Bosna i Hercegovina se u septembru 2015. godine, zajedno s 192 države članice Ujedinjenih naroda, obvezala na provedbu Programa održivog razvoja do 2030. godine, poznate kao Agenda 2030. Ova Agenda sastoji se od 17 ciljeva održivog razvoja i 169 podciljeva. Prvi

³ Federalni zavod za programiranje razvoja- Makroekonomski pokazatelji po kantonima

korak u ostvarivanju Agende 2030 u Bosni i Hercegovini je izrada Okvira za ciljeve održivog razvoja u zemlji. Taj okvir je zajednički dokument svih nivoa vlasti koji određuje šire smjerove razvoja kako bi vlasti na svim nivoima i društvo u Bosni i Hercegovini doprinijeli postizanju ciljeva održivog razvoja. Na temelju analize stanja održivog razvoja u Bosni i Hercegovini, uključujući ključne trendove, mogućnosti i prepreke, posebno u kontekstu pristupanja Bosne i Hercegovine Evropskoj uniji, kao i konsultacija s predstavnicima institucija na svim nivoima vlasti i socio-ekonomskim akterima, identificirana su tri smjera održivog razvoja u zemlji:

- 1) Dobra uprava i upravljanje javnim sektorom,
- 2) Pametan rast,
- 3) Društvo jednakih mogućnosti.

Svi nivoi vlasti u BiH, u skladu s ustavnim nadležnostima, definišu svoje prioritete, mjere i aktivnosti u pravcu implementacije Okvira, te na taj način pružaju doprinos u postizanju Agende 2030.

Zakon o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji Bosne i Hercegovine utvrđuje obavezu vertikalne koordinacije i usklađivanja strateških dokumenata na različitim nivoima vlasti u Federaciji u pravcu definisanja zajedničkih razvojnih ciljeva. U tom smislu, Strategija razvoja Federacije predstavlja podlogu za usklađivanje i izradu strategija razvoja kantona. Nadalje, Uredba o izradi strateških dokumenata u Federaciji Bosne i Hercegovine (član 16.) propisuje obvezu usklađenosti svih strateških dokumenata, odnosno nalaže potrebu za provjerom usklađenosti razvojnih pravaca i strateških ciljeva Strategije razvoja SBK-a u odnosu na Strategiju razvoja Federacije BiH, relevantne strateške dokumente Bosne i Hercegovine, relevantne dokumente iz procesa evropskih integracija i međunarodno prihvaćene globalne ciljeve održivog razvoja. Tokom 2020. godine, paralelno s izradom Strategije razvoja SBK-a, tekao je proces izrade Strategije razvoja Federacije BiH i Okvira ciljeva održivog razvoja u Bosni i Hercegovini, kojim se provode ciljevi održivog razvoja iz Agende UN-a 2030 u Bosni i Hercegovini. U ovom poglavlju tablično su prikazane poveznice Strategije razvoja SBK-a s navedenim sa Ciljevima održivog razvoja.

Strategija razvoja SBK-a – strateški ciljevi i prioriteti	Okvir ciljeva održivog razvoja u Bosni i Hercegovini
Strateški cilj 1: Poticati održivi ekonomski razvoj	Pravac razvoja: Pametni rast
Strateški cilj 2: Unaprijediti kvalitet življenja i održivog društvenog okruženja za sve građane	Pravci razvoja: Dobra uprava i upravljanje javnim sektorom Pametni rast Društvo jednakih mogućnosti
Strateški cilj 3: Poboljšati stanje okoliša i javnu infrastrukturu	Pravac razvoja: Pametni rast

Tabela 1- Poveznica razvojnih pravaca sa strateškim ciljevima

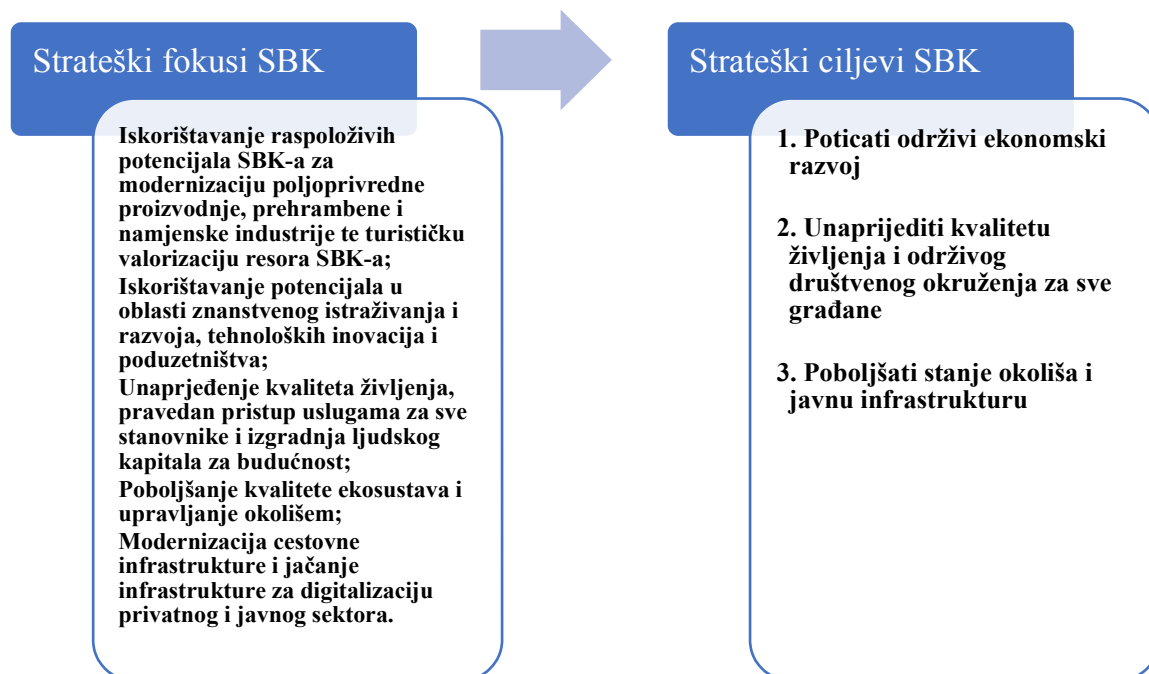
STANJE I KRETANJE RAZVOJA U KANTONU SREDIŠNJA BOSNA

U okviru ostvarivanja zakonskih okvira razvojnog planiranja kroz fazu izrade strateške platforme određena je vizija razvoja. Vizija je temeljena na geostrateškom središnjem položaju Kantona koji se nalazi na raskrižju najvažnijih transportnih pravaca i uvezanosti sa svim dijelovima Bosne i Hercegovine, kao i težnji da Kanton postane regija ugodnog i sigurnog života u kojoj svaki čovjek ima priliku za uspjeh.

Vizija razvoja KSB-a

Iz srca Bosne ključa ljepota i dobrotu čovjeka, bogatstvo prirode, gdje se ugodno i sigurno živi, njeguju različitosti i svaki čovjek ima priliku za uspjeh.

Ostvarivanje vizije razvoja KSB-a podrazumijeva uspostavu mehanizama u okviru čega su definirana tri relevantna strateška cilja koji osiguravaju sinergijske učinke između ekonomije, okoliša i društva, uz puno uvažavanje interesa lokalne uprave. Strateški ciljevi ujedno su osnova za utvrđivanje prioriteta i mjera te dalje korake razvojnog planiranja i upravljanja razvojem u Kantonu.

Slika 3- Strateški ciljevi za razdoblje 2021.-2027. godina

Na temelju strateških fokusa i vizije Kantona definirana su tri strateška cilja, koji osiguravaju sinergijske učinke između ekonomije, okoliša i društva, uz puno poštovanje interesa svih jedinica lokalne samouprave na području Kantona. Strateški ciljevi imaju prepoznatljiva

sektorska težišta, ali su istodobno integralni i povezujući te usklađeni s globalnim ciljevima održivog razvoja i strateškim dokumentima viših razina vlasti.

1.1. Stanje i kretanje u oblasti ekonomskog razvoja Srednjobosanskog kantona u 2023. godini

Za razvoj Kantona bitno je sistemski razvijati i poticati privredu održivim iskorištavanjem raspoloživih potencijala, prije svega prirodnih resursa, naslijeđa i bogate tradicije. Imajući u vidu da je poticanju privrede cilj povećanje zaposlenosti kroz otvaranje novih malih i srednjih poduzeća, privlačenje stranih investicija, razvoj održivog turizma, kreiranje povoljnoga poslovnoga okruženja, ta su područja obuhvaćena s četirima prioritetima kojima se pridonosi ostvarenju prvoga strateškog cilja. U tabeli 2 sumiran je stepen ostvarenih promjena za svaki od pokazatelja utjecaja u 2023. godini kao i cilj koji je planiran Strategijom razvoja SBK 2021.-2027. godina.

Strateški cilj	Pokazatelj utjecaja	Početna vrijednost (2019.)	Vrijednost (2022)	Vrijednost (2023)	Ciljana vrijednost (2027.)
1.Poticati održiv ekonomski razvoj	Indeks opsega industrijske proizvodnje	101,1	104,3	93,9 ⁴	111,3
	Broj zaposlenih osoba	51.583	50.474	50.378 ⁵	58.712
	Indeks razvijenosti	0,68	0,64	0,65 ⁶	0,82

Tabela 2- Pokazatelji utjecaja za prvi strateški cilj KSB

Prema pokazateljima Federalnog zavoda za statistiku indeks opsega industrijske proizvodnje je u padu u 2023. godini. U 2020. godini je također došlo do pada indeksa dok je u 2021. godini indeks porastao, ali sljedeće godine 2022. i 2023. godina pokazuju pad. Broj zaposlenih u SBK u 2023. godini iznosi 50.378 zaposlenih, što predstavlja pad u odnosu na 2022. godinu kada je bilo 50.474 zaposlenih, odnosno 2021. godinu kada je evidentirano 49.930 zaposlenika. Broj nezaposlenih je u 2023. godini iznosio 30.119 nezaposlenih i u odnosu na prethodnu godinu 531 manje nezaposlenih osoba. Najveća nezaposlenost prema Federalno zavodu za statistiku je u općini Travnik, dok najveća zaposlenost je također u općini Travnik. Indeks razvijenost u 2023. godini je u porastu u odnosu na 2022. godinu. Zabilježen je i značajan skok prosječne plaće u 2023. godini koja je prvi put premašila iznos od 1.000 KM i dostigla 1.030 KM, što je za 137 KM više nego godinu prije kada je iznosila 893 KM.

⁴ Federalni zavod za statistiku- SBK u brojkama 2024.

⁵ Federalni zavod za statistiku- SBKu brojkama 2024.

⁶ Federalni zavod za programiranje razvoja- Socioekonomski pokazatelji po općinama FBiH 2023.

1.2. Stanje i kretanje u oblasti društvenog razvoja Srednjobosanskog kantona u 2023. godini

Razvoj Kantona podrazumijeva davanje jednakih prilika svim stanovnicima za ugodan život, prije svega kroz kvalitetnu zdravstvenu zaštitu, siguran i dostojanstven život te svima dostupno i kvalitetno osnovno, srednje i visoko obrazovanje. Unaprjeđenjem društvenih sistema Kanton će biti u prilici poboljšati usluge za socijalno ugrožene građane te zadržati broj učenika koji pohađaju obvezno školovanje. Rizik je za dostizanje ovog strateškog cilja pad prirodnog priraštaja, te postoji potreba razvijanja i primjene pronatalitetnih mjera i projekata za sprječavanje depopulacije. Tabela 3 sumira ostvarene promjene za svaki od pokazatelja utjecaja vezanih za društveni razvoj u 2023. godini i cilj koji je planiran Strategijom razvoja SBK 2021.-2027. godina.

Strateški cilj	Pokazatelj utjecaja	Početa vrijednost (2019)	Vrijednost (2022)	Vrijednost (2023)	Ciljana vrijednost (2027)
2.Unaprijediti kvalitet življenja i održivog društvenog okruženja za sve građane	Izdvajanja/ transferi (tekući, kapitalni i dr.) za predškolsko, osnovno, srednje i obrazovanje koje nije definirano razinom (uključujući ugroženu djecu s posebnim potrebama i djecu romske nacionalnosti) u Budžetu Kantona, na godišnjem nivou(u KM)	3.291.000	5.087.343	5.209.024 ⁷	6.000.000
	Broj učenika osnovnih i srednjih škola /1.000 stanovnika	115	112	109	110
	Broj ljekara /1.000 stanovnika <i>*omjer ciljane vrijednosti izračunat na temelju broja stanovnika u 2019. godini</i>	1,5 ljekar / 1.000 stanovnika 0,23 stomatologa / 1.000 stanovnika	1,58 ljekar / 1.000 stanovnika 0,23 stomatologa / 1.000 stanovnika	1,6 ljekar / 1.000 stanovnika 0,24 stomatologa / 1.000 stanovnika	386 ljekara, tj. 1,5 ljekar / 1.000 stanovnika 60 stomatologa, tj. 0,23 stomatologa / 1.000 stanovnika
	Socijalni transferi (po	41,40	44,34	54,91 ⁸	47

⁷ Ministarstvo obrazovanja, nauke, mladih, kulture i sporta

⁸ Ministarstvo zdravstva i socijalne politike SBK

	glavi stanovnika)				
--	-------------------	--	--	--	--

Tabela 3- Pokazatelji utjecaja za drugi strateški cilj SBK

Što se tiče društvenog razvoja, u razdoblju implementacije Strategije razvoja SBK 2021.-2027. godina, izdvajaju se finansijska sredstva kako pokazatelji utjecaja za društveni razvoj ne bi bili u padu. Tako se izdvajaju značajna sredstva za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje u iznosu od 5.209.024 KM što je više u odnosu na prethodnu godinu za 121.681 KM. Broj učenika osnovnih i srednjih škola predstavlja jedna od bitniji faktora. Odlazak mladi te ekonomska situacija u Bosni i Hercegovini utječe i na broj učenika u osnovnim i srednjim školama. Tako je u 2023. godini u SBK došlo da pada broja učenika osnovni i srednjih škola na hiljadu stanovnika. Broj liječnika na hiljadu stanovnika u 2023. godini je u porastu u odnosu na prošlu godinu i iznosi 1,6, kao i broj stomatologa na hiljadu stanovnika je u porastu. Socijalni transferi po glavi stanovnika su u porastu i u 2023. godini premašili su ciljanu vrijednost koja je postavljena Strategijom razvoja 2021.-2027. godina.

1.3. Stanje i kretanje u oblasti stanja okoliša i javne infrastrukture Srednjobosanskog kantona u 2023. godini

Treći strateški cilj odnosi se na poboljšanje stanja okoline i infrastrukture u Kantonu kako bi se osigurala zadovoljavajući kvalitet života građana Kantona i stvorile osnovne pretpostavke za daljnji razvoj privrede. Osobito je važno usmjeriti napore na unapređenje kvaliteta življenja kroz unaprjeđenje infrastrukture u domeni informacijskih sistema za integralno upravljanje okolinom, unaprjeđenje cestovne infrastrukture povezivanjem Kantona sa susjednim kantonima i Republikom Srpskom, zaštita i sanacija okolnih sastavnica (vode, zemlje i zraka) te zaštita i unaprjeđenje prirodnih resursa i obnovljivih izvora energije. Pokazatelji utjecaja za oblasti okoline prikazani su u tablici 4.

Strateški cilj	Pokazatelj utjecaja	Početna vrijednost (2019)	Vrijednost (2022)	Vrijednost (2023)	Ciljana vrijednost (2027)
Poboljšati stanje okoline i javnu infrastrukturu	% sortiranog otpada u odnosu na ukupnu količinu otpada, koji se odvaja za reciklažu	2,33	2	2,1 ⁹	10
	Udio realiziranih kapitalnih investicija u Budžetu	5.160.000			10.000.000

⁹ Ministarstvo prostornog uređenja, gradjenja, zaštite okoline, povratka i stambenih poslova

Kantona (u KM) *početna vrijednost predstavlja prosječnu vrijednost za 2017., 2018., 2019. godinu – izvor: Kapitalni Budžet SBK-a		3.930.532	6.150.920 ¹⁰	
Stepen izgrađenosti regionalnih cesta	87 %	89%	89% ¹¹	90 %

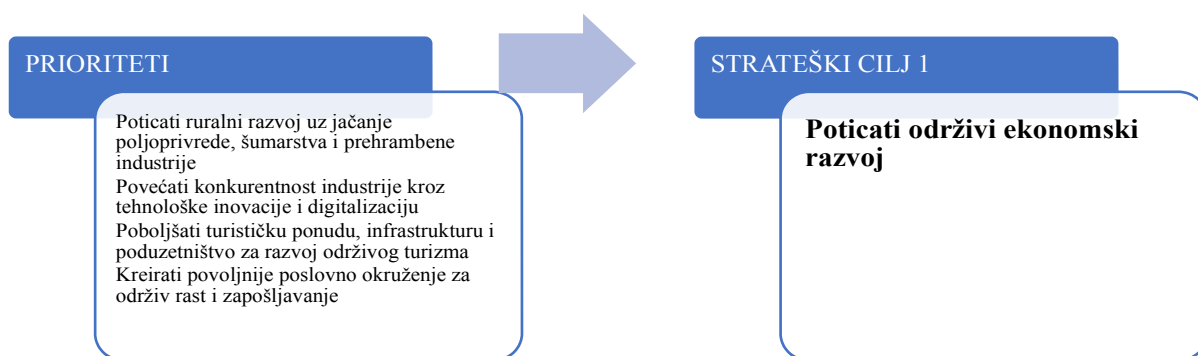
Tabela 4- Pokazatelji utjecaja za treći strateški cilj SBK

Ako promatramo pokazatelje za treći strateški cilj i postotak sortiranog otpada daleko smo od ciljane vrijednosti. Ured za evropske integracije, fondove, odnose sa javnošću i kvalitet prema međunarodnom standardu SBK u uključen je u program Interreg IPA program Hrvatska- Bosna i Hercegovina- Crna Gora 2021.-2027. godina u tijeku kojih će biti nabavljeno deset reciklomata, provest će se pilot akcija odvojenog prikupljanja otpada u 500 domaćinstava uz osiguranje infrastrukture za takvu vrstu prikupljanja otpada. Udio realiziranih kapitalnih investicija je u 2023. godini u porastu i iznosi 6.150.920 KM što je za 2.220.388 KM više u odnosu na prethodnu godinu.

IZVJEŠTAJ O IMPLEMENTACIJI STRATEGIJE RAZVOJA

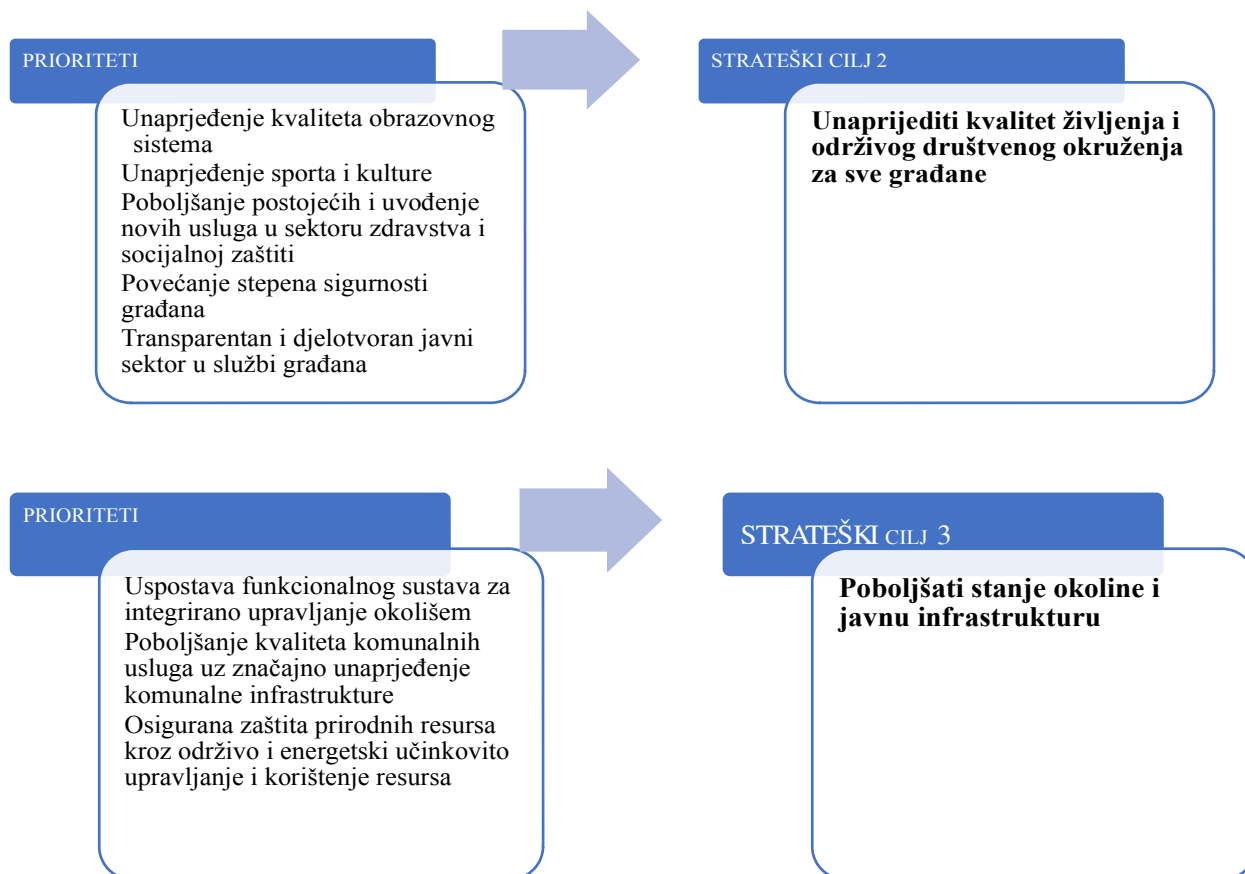
2.1. Stepen implementacije strategije

Radi realizacije zacrtanih strateških ciljeva, za svaki cilj definiran je set prioriteta. Prioriteti obuhvaćaju ključne oblasti, koje imaju najveći međusektorski utjecaj na razvoj, a samim time i pokazatelje utjecaja. Očekivani ishodi prioriteta u izravnoj su vezi s pokazateljima utjecaja na nivou strateških ciljeva i pridonose realizaciji ciljnih vrijednosti 2027. godine.

¹⁰ Ministarstvo prostornog uređenja, gradjenja, zaštite okoliša, povratka i stambenih poslova

¹¹ Ministarstvo prostornog uređenja, gradjenja, zaštite okoliša, povratka i stambenih poslova

Slika 4- Prioriteti po strateškim ciljevima za razdoblje 2021.-2027. godina

Strateški cilj 1. Poticati održivi ekonomski razvoj

Za poticanje održivog ekonomskog razvoja u SBK-u te ostvarenje ciljnih vrijednosti pokazatelja utjecaja za prvi strateški cilj SBK-a definisana su četiri prioritetna cilja. Ruralni razvoj jedan je od prioriteta usmjerenih na podršku balansiranom razvoju SBK-a i smanjenju iseljavanja iz ruralnih u urbana područja, kao i iseljavanja izvan Bosne i Hercegovine. Održivost ruralnog razvoja zasniva se na stvaranju mogućnosti za generiranje dohotka ruralnog stanovništva, zbog čega je neophodno unaprijediti konkurentnost poljoprivredne proizvodnje, osigurati podršku za povećanje stepena prerade i povezivanja poljoprivrednih proizvođača s prerađivačkim kapacitetima, uz jačanje poljoprivrednih lanaca vrijednosti. Također, u ruralnim područjima šumarstvo i korištenje šumskih proizvoda dodatni je izvor za generiranje prihoda. Kroz ruralni razvoj, uz jačanje konkurentnosti poljoprivrede, šumarstva i prehrambene industrije, očekuje se povećanje prosječnog broja zaposlenih u poljoprivredi i šumarstvu, povećanje ostvarenih investicija, rast poželjenih svih kultura u (ha), rast izvoza i rast ukupne proizvodnje šumskih sortimenata. Potrebno je povećati konkurentnost sektora industrije, uz usmjerenje na one sektore koji imaju najveći potencijal za održivi rast, uz jačanje prerađivačkih kapaciteta za finalizaciju sa izvoznim potencijalom i stvaranje dodane

vrijednosti. Zahvaljujući potencijalima za razvoj turizma, jedan od prioriteta usmjeren je i na razvoj turizma, koji obuhvaća vrste turizma za koje postoje resursi u SBK-u. Neophodno je usmjeriti pozornost na razvoj turističke infrastrukture i povećanje kvaliteta turističke ponude, uz promociju i povezivanje u regionalni turistički proizvod i turističke lance vrijednosti. Tabela 5 nudi sumirani pregled dostignutih vrijednosti prema pokazateljima krajnjeg rezultata na nivou prioriteta za 2023. godinu.

Prioritetni cilj	Pokazatelj krajnjeg rezultata	Početna vrijednost (2019)	Vrijednost (2022)	Vrijednost (2023)	Ciljana vrijednost (2027)
Poticati ruralni razvoj uz jačanje poljoprivrede, šumarstva i prehrambene industrije	Prosječan broj zaposlenih osoba u poljoprivredi i šumarstvu	1.745	1.833	1.845	2.850
	Ostvarene investicije u poljoprivredi u nova stalna sredstva, uključujući investicije poljoprivrednih privreda (početna je vrijednost prikazana za 2018. godinu)	4.562	7.468 ¹²	-	6.000
	Ukupna požnjevena površina svih kultura u (u ha)	88.148 ¹³	97.501	91.269	100.000
	Ukupni izvoz u području KD – poljoprivrede, šumarstvo i ribolov (u 000 KM)	6.415	3.646	3.701	8.500
	Ukupna proizvodnja šumskih sortimenata (u tisućama m ³)	431	390	375	500
	Povećati konkurentnost industrije kroz tehnološke inovacije i digitalizaciju	Indeks opsega industrijske proizvodnje	101,1	104,3	93,9
Ukupni izvoz (u 000 KM)		728.575	938.213	917.214	1.241,038
Pokrivenost uvoza izvozom		69,8	71,70	72,1	94,8
Iznos prosječne netoplaće u industriji (u KM)		759	893	1.030	929
Poboljšati turističku ponudu, infrastrukturu i poduzetništvo za razvoj održivog turizma	Investicije u hotelijerstvu i ugostiteljstvu (u 000 KM) (početna je vrijednost prikazana za 2018. godinu)	1.178	645 ¹⁴	-	2.400
	Prosječna netoplaća u hotelijerstvu i ugostiteljstvu	477	632	681	759
	Broj noćenja turista	90.381	93.613	114.435	180.762
	Broj ležaja	1.782	1.867	2.180	3.694
	Promet u ugostiteljstvu (podatak ne postoji)	-	-	-	43.500.000
	Broj zaposlenih osoba u turizmu	2.377	2.347	2.439	3.400
Kreirati povoljnije poslovno okruženje za održivi rast i zapošljavanje	Broj registriranih poslovnih subjekata	13.179	13.966	14.317	15.263
	Ukupne ostvarene investicije (u 000 KM) (početna je vrijednost	205.984	253.633 ¹⁵	-	380.000

¹² Federalni zavod za statistiku 2024.

¹³ Federalni zavod za statistiku 2019. godina (prinos ukupno)

¹⁴ Federalni zavod za statistiku 2024.

¹⁵ Federalni zavod za statistiku 2024.

prikazana za 2018. godinu)				
Rang-pozicija po indeksu razvijenosti SBK-a u Federaciji BiH (2019.)	0,63	0,64	0,65	1,12

Tabela 5- Prioriteti za strateški cilj 1 sa pripadajućim pokazateljima krajnjeg rezultata

U 2023. godini prosječan broj zaposlenih u poljoprivredi i šumarstvu je blagom porastu u odnosu na 2022. godinu. Ostvarene investicije u poljoprivredi u nova stalna sredstva je u porastu i premašuje ciljanu vrijednost koja je 6.000 KM s tim da je vrijednost u 2022. godini iznosila 7.468 KM. Ukupan izvoz u području poljoprivrede, šumarstva i ribolova je u porastu za 55.000 KM. Proizvodnja šumskih sortimenata daleko je u padu u odnosu na 2022. godinu. Ukupan izvoz iznosi 917.214.000 KM i manji je 20.999.000 KM. Ukupan uvoz u 2023. godini iznosi 1.271.370.000 KM, u 2022. godini 1.308.944.000 KM i u padu je za 37.574.000 KM. Najviše se izvozi u prerađivačkoj industriji, dok najviše se uvozi također u prerađivačkoj industriji. Iznos prosječne neto plaće u industriji iznosi 1.030 KM i veća je za 137 KM u odnosu na 2022. godinu kada je ona bila 893 KM. Prosječna neto plaća u hotelijerstvu je 681 KM i veća je za 49 KM. Ako promatramo broj noćenja turista u 2023. godini je bilo 114.435 noćenja te u odnosu na 2022. godinu više za 20.822 noćenja. Broj zaposlenih osoba u turizmu također je rastao i iznosi 2.439 osobe u 2023. godini i u odnosu na 2022. godinu taj broj se povećava za 92 zaposlena. Broj registrovanih poslovnih subjekata u 2023. godini je 14.317 subjekta i za 351 subjekta je više u odnosu na 2022. godinu.

Strateški cilj 2. Unaprijediti kvalitet življenja i održivog društvenog okruženja za sve građane

Za dostizanje Strateškog cilja 2., koji se odnosi na unaprjeđenje kvaliteta življenja i održivog društvenog okruženja, definirano je pet prioriteta. Svaki prioritet definiran je kao cilj specifičan za jednu oblast ili dvije oblasti društvenog života: obrazovanje, sport, kultura, zdravstvo, socijalna zaštita, sigurnost građana i javna uprava. U definicijama prioriteta integrirani su ključni elementi globalnih ciljeva održivog razvoja i pristupi djelovanja u kriznim situacijama. Tabela 6 nudi sumirani pregled dostignutih vrijednosti prema pokazateljima krajnjeg rezultata na nivou prioriteta za 2023. godinu.

Prioriteti	Ishodi na nivou prioriteta	Početna vrijednost (2019)	Vrijednost (2022)	Vrijednost (2023)	Ciljana vrijednost (2027.)
Unaprjeđenje kvaliteta obrazovnog sistema	Broj djece koja uspješno završavaju osnovno i srednje obrazovanje	2.497- osnovno školovanje	2.319- osnovno školovanje	2.168- osnovno školovanje	2000 u osnovnim školama 1800 u srednjim školama (Radi smanjenje upisa učenika)
		2.690- srednje školovanje	1.615- srednje školovanje	1.723- srednje školovanje ¹⁶	

¹⁶ Ministarstvo obrazovanja, nauke, mladih, kulture i sporta

	Broj djece koja ponavljaju školovanje	284	45	40	<i>Odrediti ciljnu vrijednost</i>
	Omjer broja djece u osnovnom i srednjem obrazovanju prema broju nastavnika	10	10	10,5	13 u osnovnim 10 u srednjim školama
Unaprjeđenje sporta i kulture	Iznos izdvajanja za sport (u KM)	856.900	1.497.000	2.314.700 ¹⁷	1.000.000,00
	Iznos izdvajanja za kulturu (u KM)	834.000	1.566.000	2.269.300 ¹⁸	1.000.000,00
Poboljšanje postojećih i uvođenje novih usluga u sektoru zdravstva i socijalnoj zaštiti	Postotak zdravstveno osiguranih osoba u odnosu na ukupno stanovništvo	83,33	81,67	82,45 ¹⁹	85
	Broj korisnika socijalne pomoći / 1.000 stanovnika	36,5	36	36	33
	Iznos socijalnih izdvajanja (u KM)	10.564.200	11.294.563	13.986.708 ²⁰	12.677.040
Povećanje stepena sigurnosti građana	Broj kriminalnih djela	1.050	1.096	1.097	900
	Broj prijavljenih prijestupnika	1.000	1.090	1.115	850
Transparentan i djelotvoran javni sektor u službi građana	Stepen izvedenih projekata iz Strategije razvoja SBK-a (u %); (broj završenih projekata + broj projekata u toku / ukupni broj planiranih projekata za promatranu godinu)	0,6	0,73	0,97	0,8
	Stepen finansijske provedbe Strategije razvoja SBK-a (u %); ostvarena finansijska sredstva za projekte (u KM) / ukupno planirani iznos finansijskih sredstava za ostvarenje projekata u promatranoj godini (u KM)	0,47	0,64	0,40	0,65
	Stepen provedbe naprednih sistema kontrole s ciljem smanjenja korupcije	<i>Upisati polaznu vrijednost</i>	<i>Usvojena strategija za prevenciju i koordinaciju</i>	<i>Usvojena strategija za prevenciju i koordinaciju</i>	<i>Odrediti ciljnu vrijednost</i>

¹⁷Ministarstvo obrazovanja, nauke, mladih, kulture i sporta

¹⁸Ministarstvo obrazovanja, nauke, mladih, kulture i sporta

¹⁹Ministarstvo zdravstva i socijalne politike

²⁰Ministarstvo zdravstva i socijalne politike

			<i>borbe protiv korupcije</i>	<i>borbe protiv korupcije</i>	
--	--	--	-----------------------------------	-----------------------------------	--

Tabela 6- Prioriteti za strateški cilj 2 sa pripadajućim pokazateljima krajnjeg rezultata

Kada je riječ o stanju društvenog razvoja u SBK, pokazatelji krajnjeg rezultata koji pruža uvid u neke od ključnih segmenata društvenih prilika uključuju iznos socijalnih izdvajanja, broj korisnika socijalne pomoći/1000 stanovnika, broj zdravstveno osiguranih osoba, omjer broja nastavnika prema broju djece u osnov i srednjem obrazovanju i dr. U oblasti obrazovanja povećala se broj djece koja uspješno završavaju srednje obrazovanje za 108 učenika. Broj djece koja ponavljaju školovanje je u padu u odnosu na 2022. godinu. Iznos izdvajanja za sport su premašila ciljanu vrijednost već u 2023. godini iznose 2.314.700 KM i veća su za 817.700 KM u odnosu na 2022. godinu. Iznos izdvajanja za kulturu su također premašila ciljanu vrijednost i iznose 2.269.300 KM i viša su za 703.300 KM u odnosu na 2022. godinu. Postotak zdravstveno osiguranih osoba je u porastu i u 2023. godini iznosi 82,45 % što je za 0,78 % više ako promatramo 2022. godinu. Iznos socijalnih izdvajanja je u porastu i iznosi 13.986.708 KM i viša su za 2.692.145 KM u odnosu na 2022. godinu. Broj prijavljenih prestupnika je 1115 osoba, što je u odnosu na prethodnu godinu povećanje za 25 od kojih je 476 ili 43 % povratnika i 35 maloljetnika.

Strateški cilj 3. Poboljšati stanje okoline i javnu infrastrukturu

Prioriteti za poboljšanje stanja okoline i javne infrastrukture obuhvaćaju tri kompleksne oblasti. Stoga svaki prioritet pokriva nekoliko užih tematskih cjelina i, pri tome, integrira ključne elemente globalnih ciljeva održivog razvoja.

Potreba za uspostavljanjem funkcionalnog sistema za integrirano upravljanje okolišem bila je prepoznata u ranijem strateškom razdoblju, ali na tom planu nije se dogodio značajan pomak. Iz tog razloga potrebno je uložiti dodatne napore za razvijanje sistemskog pristupa i izgradnju kapaciteta za mjerenje kvaliteta (monitoring) okolnih medija te adekvatno reagiranje u smislu zaštite okoline.

U domeni komunalnih usluga potrebno je kontinuirano raditi u dvama pravcima. Prvo, raditi na poboljšanju kvaliteta usluga i dostupnosti usluga za građane. Drugo, osigurati izgradnju nove i poboljšanje postojeće javne infrastrukture za upravljanje otpadom, vodoopskrbu, promet, energiju i telekomunikacije, uz okolno prihvatljiva rješenja radi smanjenja onečišćenja.

Sveukupnu zaštitu prirodnih resursa postići će se kroz održivo i energetske učinkovito upravljanje i korištenje resursa. Tabela 7 sumira pokazatelje krajnjeg rezultata za svaki od prioriteta sa početnim vrijednostima, vrijednostima u 2022. i 2023. godini i ciljanoj vrijednosti 2027. godine.

Prioriteti	Ishodi na nivou prioriteta	Početna vrijednost (2019)	Vrijednost (2022)	Vrijednost (2023)	Ciljana vrijednost (2027)
Uspostava funkcionalnog sistema za integrirano upravljanje okolinom	Postotak pogona i postrojenja koji dostavljaju podatke o emisijama u okolinu	1 %	14,11 %	16,2% ²¹	90 %
	Stepen provedbe Kantonalnog plana zaštite okoline (2015. – 2025.)	<i>Upisati polaznu vrijednost</i>	<i>U fazi implementacije</i>	<i>U fazi implementacije</i>	<i>Odrediti ciljnu vrijednost</i>
	Donošenje zakonske regulative o legalizaciji bespravno izgrađenih objekata	Ne postoji zakonska regulativa	Nije donesena zakonska regulativa	Nije donesena zakonska regulativa	Donesena zakonska regulativa 2021.
	Smanjenje ukupne minske površine u SBK-u (u m ²)	111.443.504 m ²	102.414.238 m ²	100.660.265 m ²	75.000.000 m ² (smanjenje ~ 5.000.000 m ² /g)
Poboljšanje kvaliteta komunalnih usluga uz značajno unaprjeđenje komunalne infrastrukture	Dostupnost usluge javne kanalizacijske mreže (% stanovništva)	36,82 %	43%	43,63% ²²	46 %
	Provedba KPUO-a i uspostava sistema informisanja o količinama, vrstama, načinu prikupljanja i tretmanu otpada	Djelomično uspostavljen sistem	Kontinuirano ulaganje u poboljšanje sistema	Kontinuirano ulaganje u poboljšanje sistema	Potpuno uspostavljen sistem
	Postotak gubitaka vode u vodovodnim sustavima	55,44 %	56%	56,39% ²³	50%
Osigurana zaštita prirodnih resursa kroz održivo i energetski učinkovito upravljanje	Količina proizvedene energije iz obnovljivih izvora (HE, MHE, SE)	469.845 MWh	392.577,93 MWh	500.590 MEh ²⁴	500.000 MWh (povećanje 1 % / g.)
	Smanjenje potrošnje krutih			Ministarstvo	140.000,00 t

²¹ Ministarstvo prostornog uređenja, građenja, zaštite okoline, povratka i stambenih poslova

²² Ministarstvo prostornog uređenja, građenja, zaštite okoline, povratka i stambenih poslova

²³ Ministarstvo prostornog uređenja, građenja, zaštite okoline, povratka i stambenih poslova

²⁴ Ministarstvo prostornog uređenja, građenja, zaštite okoline, povratka i stambenih poslova

Prioriteti	Ishodi na nivou prioriteta	Početa vrijednost (2019)	Vrijednost (2022)	Vrijednost (2023)	Ciljana vrijednost (2027)
resursima i korištenje resursa	goriva za proizvodnju toplinske energije u SBK-u	142.351,55 t	135.847,55 t	gospodarstva nije pribavilo ovaj podatak 2023.	(smanjenje ~ 300 t/g.)

Tabela 7- Prioriteti za strateški cilj 3 sa pripadajućim pokazateljima krajnjeg rezultata

Zaštita okoline svakako predstavlja jedan od najvažnijih prioriteta u osiguranju kvaliteta života građana u SBK. Strategija razvoja SBK za razdoblje 2021.-2027. godina tretira ovo pitanje s posebnom pažnjom kroz set mjera i projekata koji u konačnici treba da dovede do smanjenja zagađenosti zraka, rijeka, zemljišta i dr. Kada je u pitanju postotak pogona i postrojenja koji dostavljaju podatke o emisijama u okolinu, taj postotak je u porastu u 2023. godini i iznosi 16,2 % i u odnosu na 2023. godinu viši je za 2,09 %. Smanjena je ukupna minska površina u 2023. godini i u 2023. godini iznosi 100.660.265 m². Dostupnost usluge javne kanalizacijske mreže je u povećanju ali i dalje nije dostignuta ciljana vrijednost. Postotak gubitaka vode u vodovodnim sustavima iznosi 56,39 %.

2.2. Institucionalni kapaciteti za razvoj

Ured za evropske integracije, fondove, odnose s javnošću i kvalitetu prema međunarodnom standardu SBK je zadužen za sveukupnu tehničku koordinaciju i savjetovanje svih relevantnih aktera uključenih u sistem za upravljanje razvojem u SBK. S ciljem osiguranja svih neophodni pretpostavki za neometano funkcioniranje sistema za upravljanje razvojem, Ured će dalje jačati ljudske kapacitete. Vlada SBK je prihvatila i počela praktično primjenjivati funkcionalni sistem koji sadrži horizontalnu (između ministarstava) i vertikalnu (između kantonalnih institucija, viših nivoa vlasti i jedinica lokalne samouprave u sastavu Kantona) koordinaciju, neposredno usklađivanje procesa strateškog planiranja i budžetiranja, kao i sistemsku implementaciju, monitoring i evaluaciju razvojnih ciljeva. Ured je određen da kao Jedinica za planiranje i upravljanje razvojem u SBK, priprema godišnje izvještaje o stanju implementacije Strategije razvoja KSB. Sva kantonalna ministarstva i drugi kantonalni organi su zaduženi da aktivno učestvuju u razvojnim procesima u SBK, te da imenuju službenike, kao predstavnike svojih organa, koji će biti zaduženi za vršenje poslova koordinacije i druge poslove utvrđene Strategijom razvoja.

2.3. Izazovi u upravljanju razvojem

Trenutni nedostaci upravljanja razvojem na nivou SBK i izazovi sa kojima se organi uprave susreću u provedbi Strategije, mogu biti ublaženi jačanjem postojećeg Ureda, kao i uspostavljanjem efektivnog i funkcionalnijeg mehanizma za planiranje i upravljanje razvojem i međunarodnu saradnju. Uz institucionalno jačanje, neophodno je planirati materijalno-tehničko i kadrovsko osnaživanje razvojnih mehanizama na nivou kantona, te podizanje

nivoa znanja, vještina i kapaciteta službenika koji će biti angažirani na poslovima planiranja i upravljanja razvojem kantona u ministarstvima i drugim institucijama, koji su najdirektnije odgovorni za koordiniranje mjera i provedbu konkretnih projekata iz Strategije razvoja i akcionih planova u skladu sa Zakonom o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u FBiH (“Službene novine Federacije BiH”, broj: 32/17).

Pored navedenog, ključnu ulogu u procesu realizacije strategije imat će i lokalne zajednice SBK. U narednom razdoblju potrebno je sistem izvještavanja unaprijediti kroz poboljšanje sistemskog praćenja indikatora razvoja na svim nivoima, razmjenu informacija i interakciju sa Uredom za evropske integracije, fondove, odnose s javnošću i kvalitet prema međunarodnom standardu SBK. Pored toga priprema planova rada za ministarstva treba biti bazirana na usvojenim strateškim dokumentima (i njihovim akcionim planovima) koji su direktno vezani za budžet i program javnih investicija SBK te usklađeni sa Zakonom o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u FBiH (“Službene novine Federacije BiH”, broj: 32/17).

2.4. Kratki sažetak Akcionog plana 2023.-2025. godina

Provedba Strategije razvoja se osigurava kroz trogodišnje akcijske planove. Trogodišnji akcioni plan sadrži sve mjere i aktivnosti/projekte u okviru strateških i prioritetnih ciljeva koje se planiraju provesti tokom trogodišnjeg planskog razdoblja. Također, akcioni plan sadrži i finansijski okvir potreban za njihovu realizaciju, te određuje dinamiku i nosioce odgovornosti za realizaciju mjera. Trogodišnji akcioni plan se izrađuje po principu 1+2. Ured je na temelju razmatranja prikupljenih prijedloga i provedenih konsultacija, izradio akcioni plan sa finansijskim okvirom za razdoblje 2023.-2025. godina, za provedbu Strategije razvoja SBK 2021.-2027. godine. Prijedlozi su prikupljeni iz ministarstava, nevladinog i privrednog sektora.

<i>Br. S.C.</i>	<i>Naziv strateškog cilja</i>	<i>Iznos sredstava 2023.-2025.godina</i>	<i>Planirana sredstava u 2023.g.</i>	<i>Realizirana sredstva sredstava u 2023.g.</i>
<i>S.C.1.</i>	<i>Poticati održiv ekonomski razvoj</i>	<i>16.527.131</i>	<i>6.103.940</i>	<i>8.068.000</i>
<i>S.C.2.</i>	<i>Unaprijediti kvalitet življenja i održivog društvenog okruženja za sve građane</i>	<i>111.974.604</i>	<i>41.530.468</i>	<i>9.671.349</i>

S.C.3.	<i>Poboljšati stanje okoline i javnu infrastrukturu</i>	<i>4.493.000</i>	<i>1.436.000</i>	<i>1.600.236</i>
	<i>UKUPNO</i>	<i>132.994.735</i>	<i>49.070.408</i>	<i>19.339.585</i>

Tabela 8- Vrijednost finansijskih sredstava za realizaciju projekata i aktivnosti

Temeljem svega gore navedenog, dolazimo do zaključka da od 194 projekta, koji su sastavni dio Akcionog plana 2023.-2025., možemo izdvojiti nekoliko ključnih projekata:

1. Jačanje kapaciteta šumsko - privrednog društva;
2. Potpora inovatorstvu na području SBK;
3. Uvođenje novih tehnologija i novih proizvoda u prerađivačkim kapacitetima;
4. Potpora uvođenju međunarodnih standarda u izvoznim poduzećima;
5. Potpora geološkim istraživanjima na području kantona;
6. Podrška poduzećima u IT sektoru za kreiranje i izvoz digitalnih rješenja;
7. Jačanje kapaciteta za korištenje EU fondova koji podržavaju naučno-istraživački rad i razvoj inovacija;
8. Potpora poduzetništvu u turizmu;
9. Očuvanje likvidnosti preduzeća
10. Očuvanje nivoa zaposlenosti;
11. Izgradnja novih i širenje kapaciteta postojećih poslovnih zona;
12. Povećanje kvaliteta usluga i kapaciteta institucija za predškolski odgoj i obrazovanje djece (uzrast od 3 do 6 godina);
13. Digitalizacija odgojno-obrazovnih institucija;
14. Obnavljanje i očuvanje postojećih te izgradnja novih objekata za obavljanje kulturnih aktivnosti;
15. Obnova postojećih i izgradnja novih sportskih objekata;
16. Donošenje novih zakona i primjena odgovarajućih zakonskih rješenja iz oblasti socijalne politike u Kantonu kroz usklađivanje kantonalnih propisa sa propisima čiji donošenje je u toku na federalnom nivou, sa ciljem smanjenje broja korisnika određenih prava i povećanje broja korisnika drugih prava;
17. Primjena Zakona o udomiteljstvu u punom obliku kroz povećanje broja smještaja odraslih osoba i djece u srodničke i udomiteljske obitelji uz istovremeno „izbjegavanje“ primjene smještaja u ustanove i zavode za odgoj i obrazovanje;
18. Inoviranje strateških pristupa policije u neposrednoj prevenciji kriminaliteta, narušavanje javnog reda i mira;
19. Primjena savremenih tehničkih rješenja u cilju efikasnije kontrole i nadzora prometa na cestama i registrovanja prekršaja protiv sigurnosti prometa na cestama;
20. Nabavka savremene tehnološke opreme i sredstava, te drugih sredstava i opreme u cilju unapređenja rada organizacijskih jedinica MUP-a SBK;

21. Izmjena Prostornog plana SBK;
22. Podrška projektima jačanja svijesti građana o značaju zaštite okoliša;
23. Razvoj logističke podrške strukturama civilne zaštite;
24. Subvencija izgradnje novih kanalizacionih mreža i sistema prečišćavanja otpadnih voda;
25. Subvencioniranje obnove postojeće i izgradnja nove vodovodne mreže u općinama.

2.5. Izvještaj o provedbi integrirane strategije razvoja

Strategijom je planirano ukupno 194 projekta ali prema prikupljenim inputima od strane lokalnih i regionalnih sudionika o aktivnostima i projektima u izvještajnom razdoblju može se zaključiti kako je u protekloj godini ukupno bilo 144 projekata i to:

- 63 projekata u okviru Strateškog cilja 1;
- 51 projekata iz Strateškog cilja 2 i
- 30 projekata iz Strateškog cilja 3.

Od ukupnog broja projekata, kontinuirano se provodi 121 projekt, 19 projekata je završeno, a 4 projekta su odgođena.

Financijska ulaganja su promatrana u odnosu na izvore financijski sredstava: vlastita sredstva, drugi budžetski izvori, kreditna sredstva, EU i drugi fondovi. Prema strukturi planiranih sredstava po izvorima finansiranja najviše je sredstava iz vlastitih izvora te potom iz vanjskih izvora 1.587.369 KM (IPI FOND; EU Fondovi NVO sektor, donatori)

Br.	Izvor finansiranja	Iznos	Ukupno
S.C.1.	Vlastita budžetska sredstva	7.968.000	8.068.000
	Vanjski izvori finansiranja	100.000	
S.C.2.	Vlastita budžetska sredstva	9.671.349	9.671.349
	Vanjski izvori finansiranja	0	
S.C.3.	Vlastita budžetska sredstva	112.867	1.600.263
	Vanjski izvori finansiranja	1.487.369	

Tabela 9- Izvori finansiranja

2.6. Izazovi u provedbi strategije i preporuke

Kvalitetnijim planiranjem prilikom izrade strateških dokumenata, stavljanjem „akcenta“ na prioritetne projekte, usklađivanje strateških planova sa propisima, odredbama i programima rada ministarstava, samo su neki od izazova koji stoje pred učesnicima koji su uključeni u

provedbu strategije kantona. Viši stepen svijesti sveukupne zajednice, učesnika u strateškom planiranju i upravljanju razvojem kantona, svih nivoa vlasti, posebno viših, o važnosti i značaju provedbe Strategije preduvjet su kvalitetne i pravovremene implementacije Strategije razvoja.

Također, stalno educiranje i jačanje ljudskih kapaciteta kako realnog sektora, tako i predstavnika ministarstava SBK u planiranju, izradi i implementaciji strateških projekata predstavlja veoma važan faktor. Međutim, nedostatak finansijskih sredstava, prostornih i kadrovskih kapaciteta predstavljaju jedan od stalnih i osnovnih problema implementacije planiranih projekata.